

Historická krajina

Zahradní a krajinnářská architektura

- Mímoevropská tradice: čínská a japonská zahrada, Indie, Amerika
- Starověk – Babylon a Sumer (zikkuraty), Mezopotámie (skalní reliéfy), Egypt (pyramidy), Kréta (bludiště), Řecko (chrám), Řím (Forum Romanum)
- Byzancie, Arabský svět (maurský sloh)
- Gotika (klášterní zahrada)
- Renesance - krajinnářské a zahradnické úpravy, manýrismus
- Baroko – katolizace
- Francouzský a anglický park
- Lesoparky – honební areály
- obory a lovecké záměčky atd.
- romantické prvky - vodopády, jeskyně, zříceniny
- Klasicismus – antická mytologie (LVA)

Egyptská zahrada

Tomb of Nebamun

Egyptian tomb paintings give us the earliest known portrayals of gardens in Western civilization. Created to accompany the deceased on the long journey through the afterlife, the paintings most likely represent existing gardens of the time. This painting in the tomb of Nebamun (c. 1400 BC) shows a water tank with fishes and birds and an orchard where tree goddesses lurk.

Freska - Théby, 1400 BC (dnes Britské muzeum)

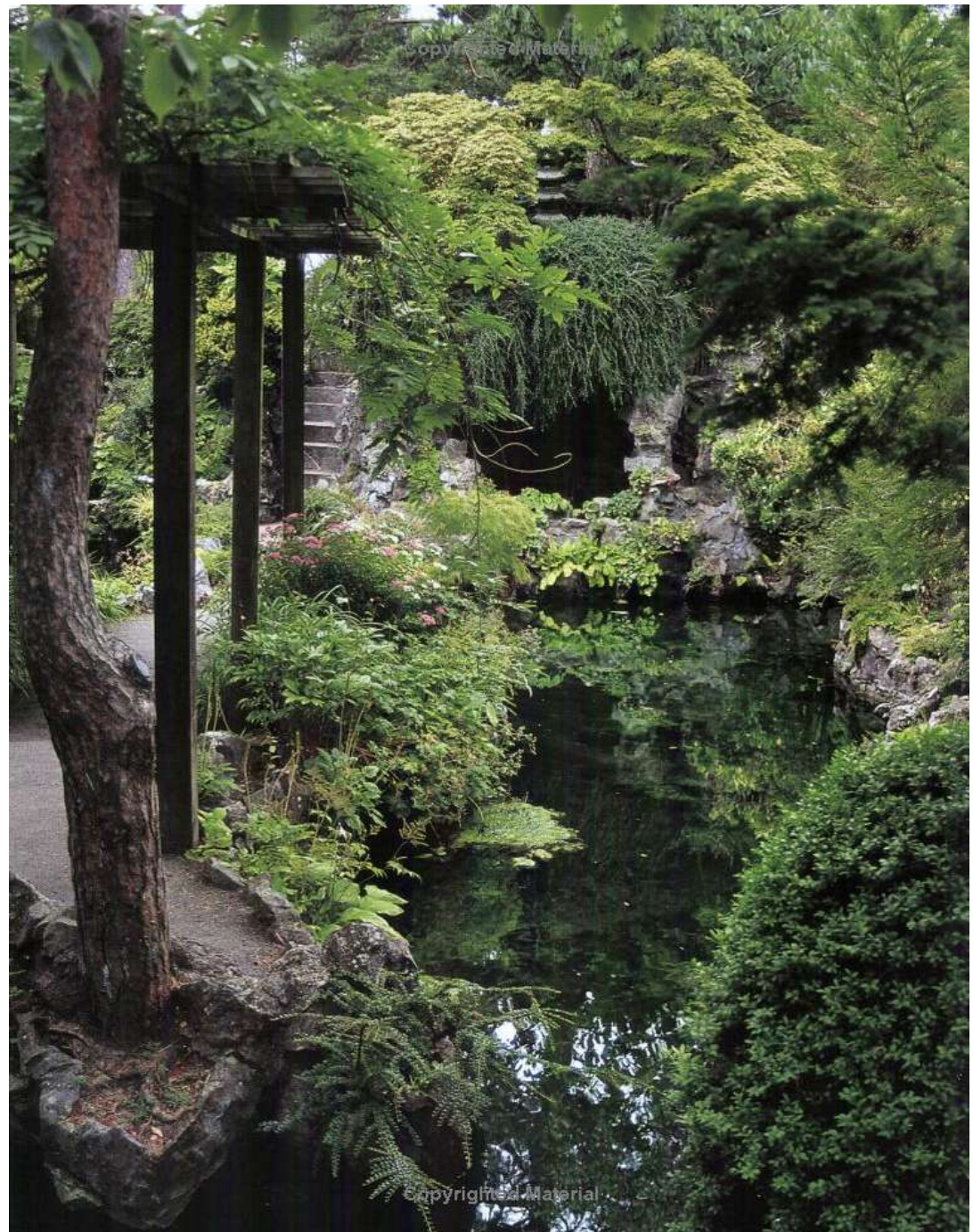
Visuté zahrady Semiramidiny

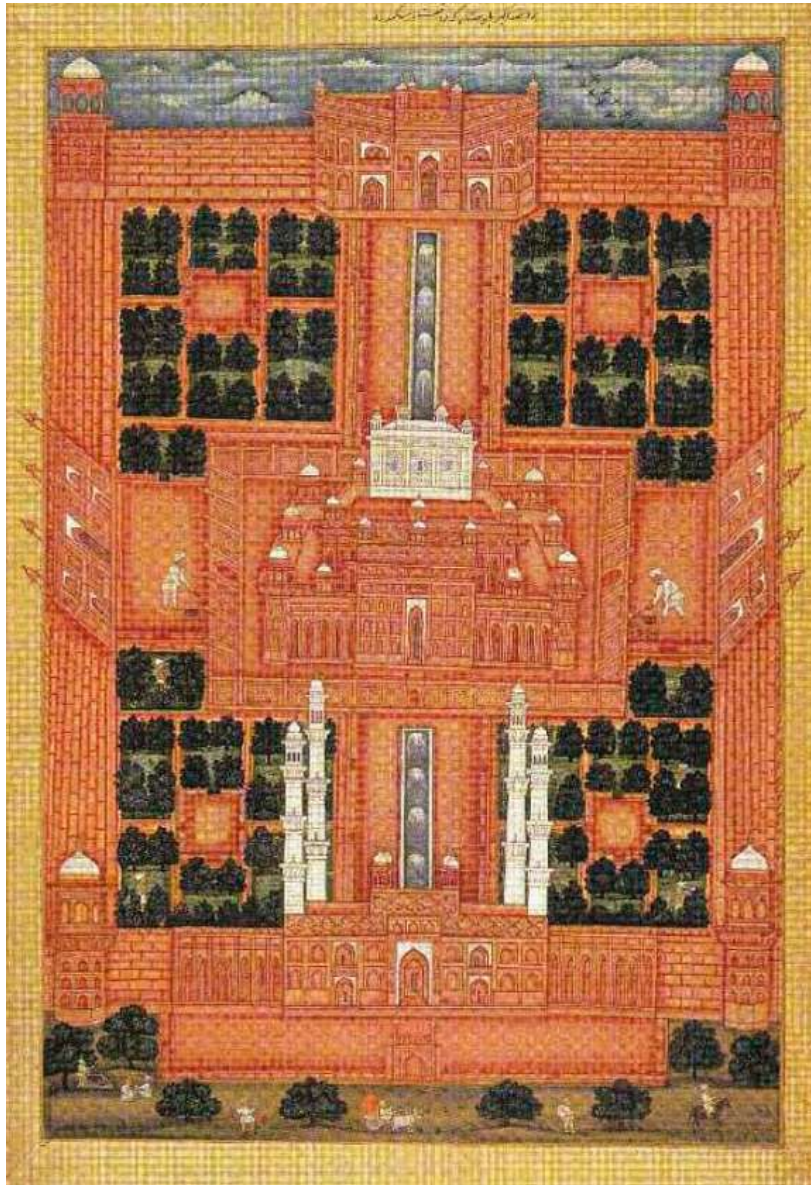
Barokní inspirace z roku 1712 Bernarda Fischera z Erlachu se stala inspirací pro rozsáhlé zahrady novověkých rezidencí (Sanssouci, Postupim)

Japonská zahrada

Indie

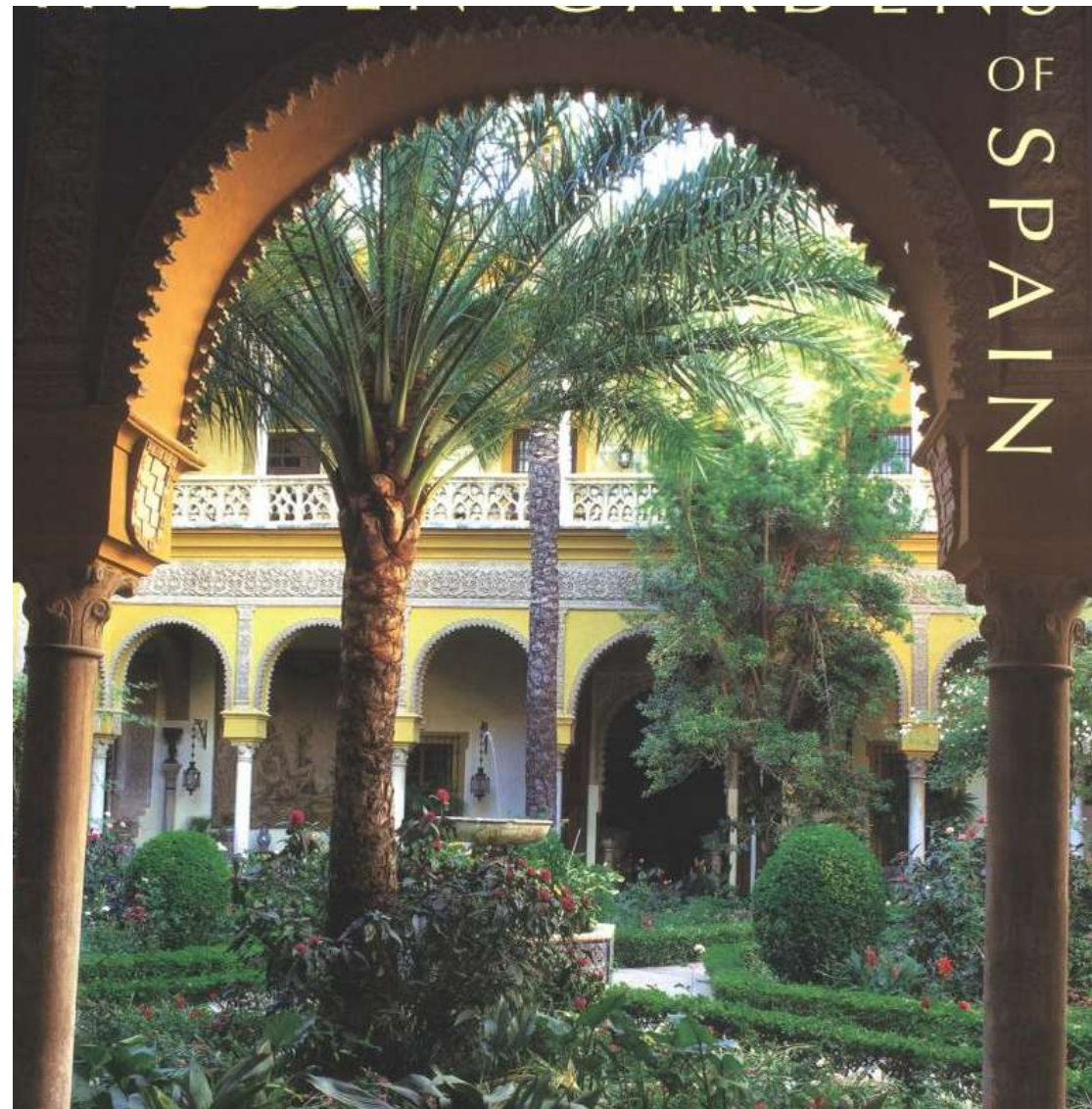
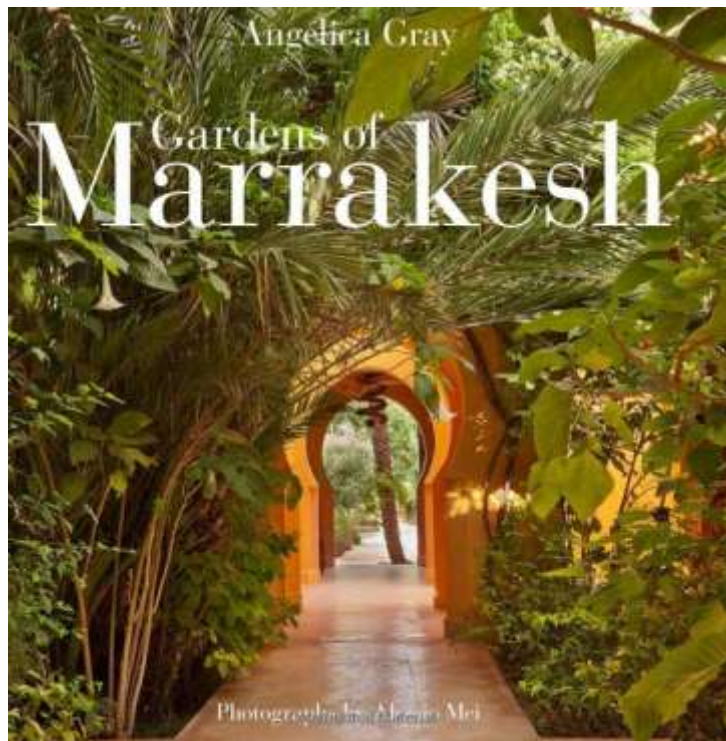

Agra, India, 1870

Delhi, ca 1560

Islámská zahrada

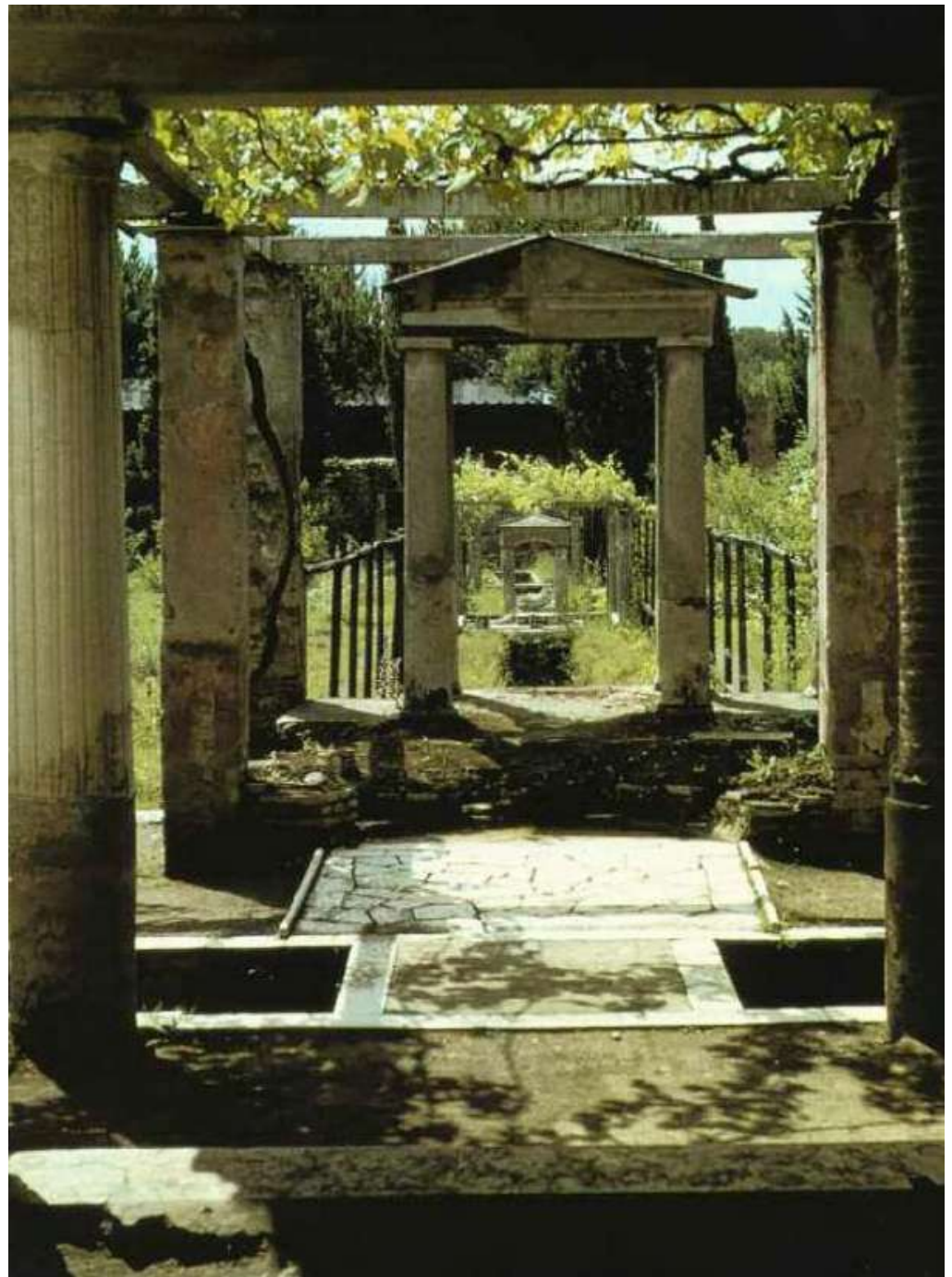
Gotika – klášterní zahrada

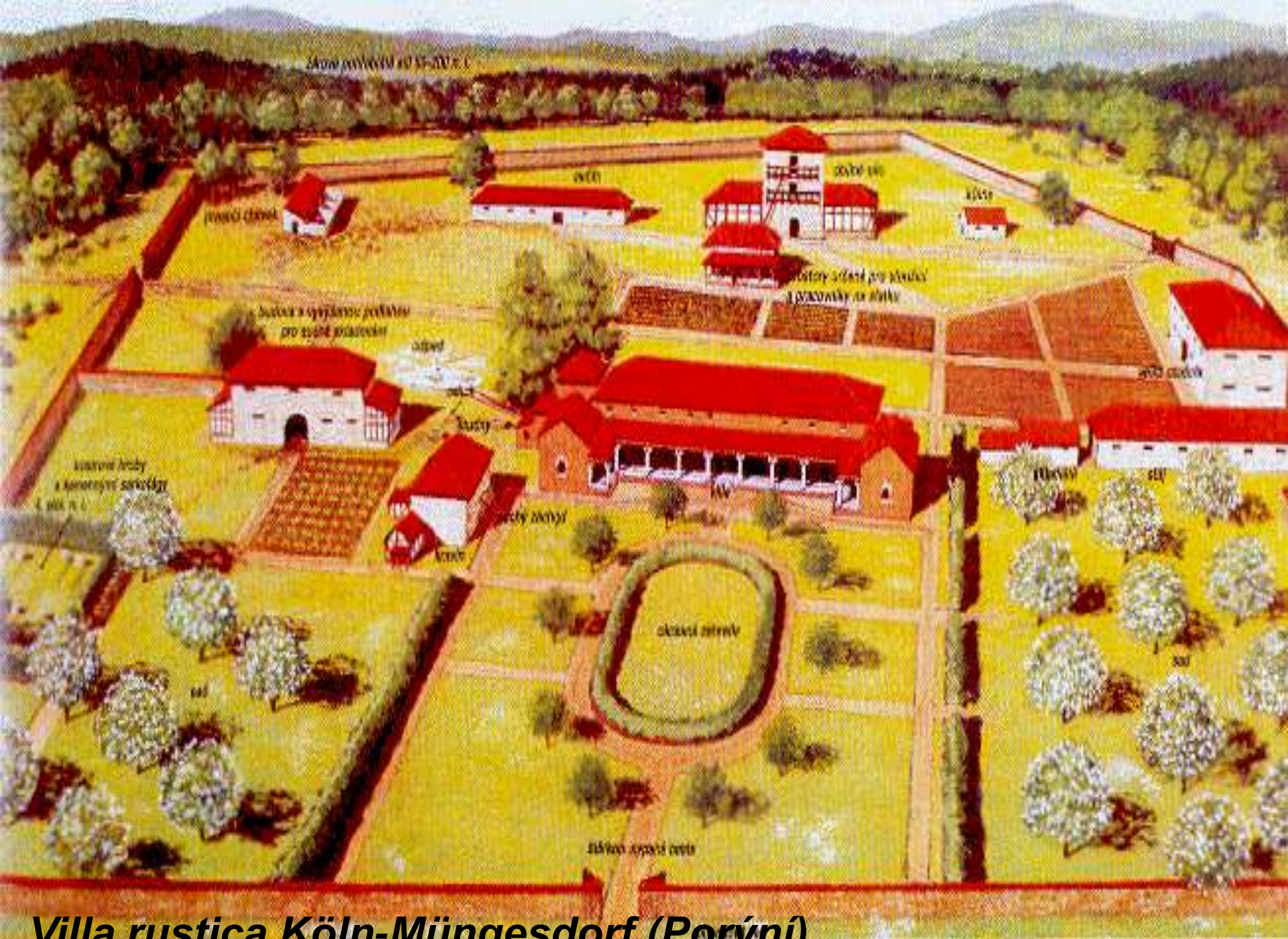

Utrecht, Netherlands

Renesance – zdroj inspirace v Antice

Pompeje, 79 AD

Villa rustica Köln-Müngesdorf (Porýní)

Padua, Italy

Medici Villa,
Castello, Tuscany

Historická radnice Palazzo Pubblico, Siena, Toskánsko

Securitas: V pravé ruce drží malou šibenici (alegorie Spravedlnosti mívá obvykle v pravé ruce meč), na které visí lotr. Nápis na okraji pak říká: „Ty, který vládneš, podívej se dobře na tu, která je zde ku Tvé slávě zobrazena a korunována. Ona vždy každému dá, co jeho jest – spravedlivého odmění, nespravedlivého potrestá. Pohleď, jak mnoho dobrého z ní pochází a jak sladký a mírný život je ve městě, kde panuje. Chrání ty, kteří ji uctívají, a ty, kteří činí dobro.“

Kratochvíle

- <http://www.zamek-kratochvile.eu/historie/>

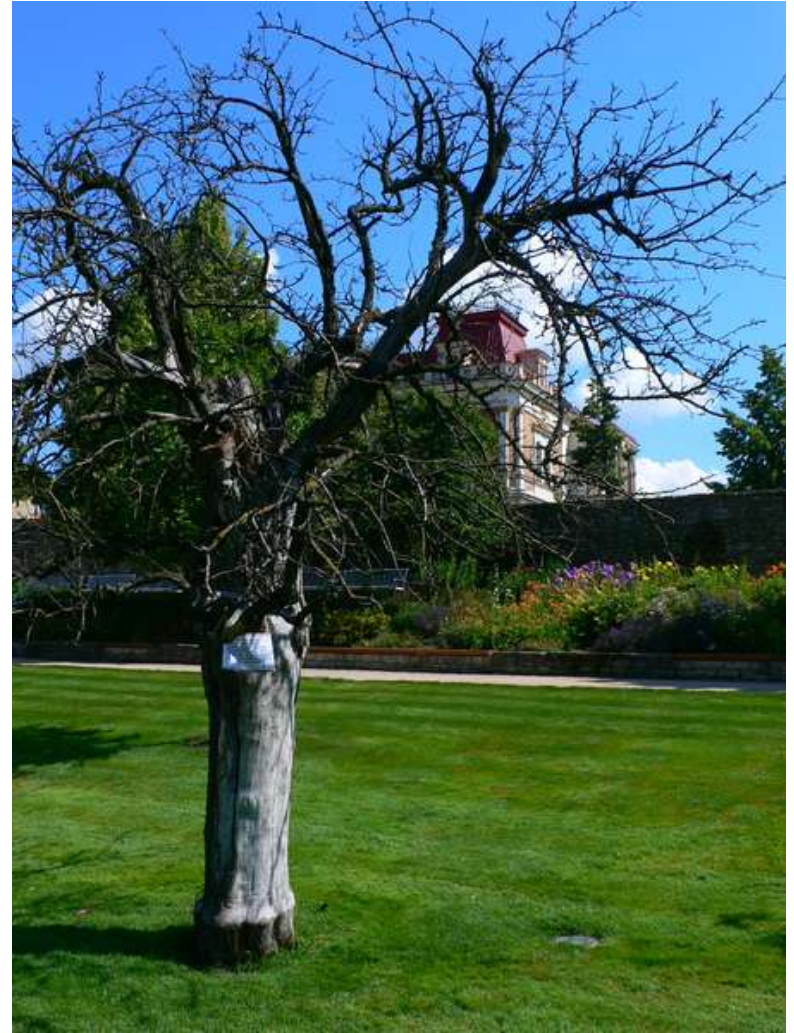

Manýrismus

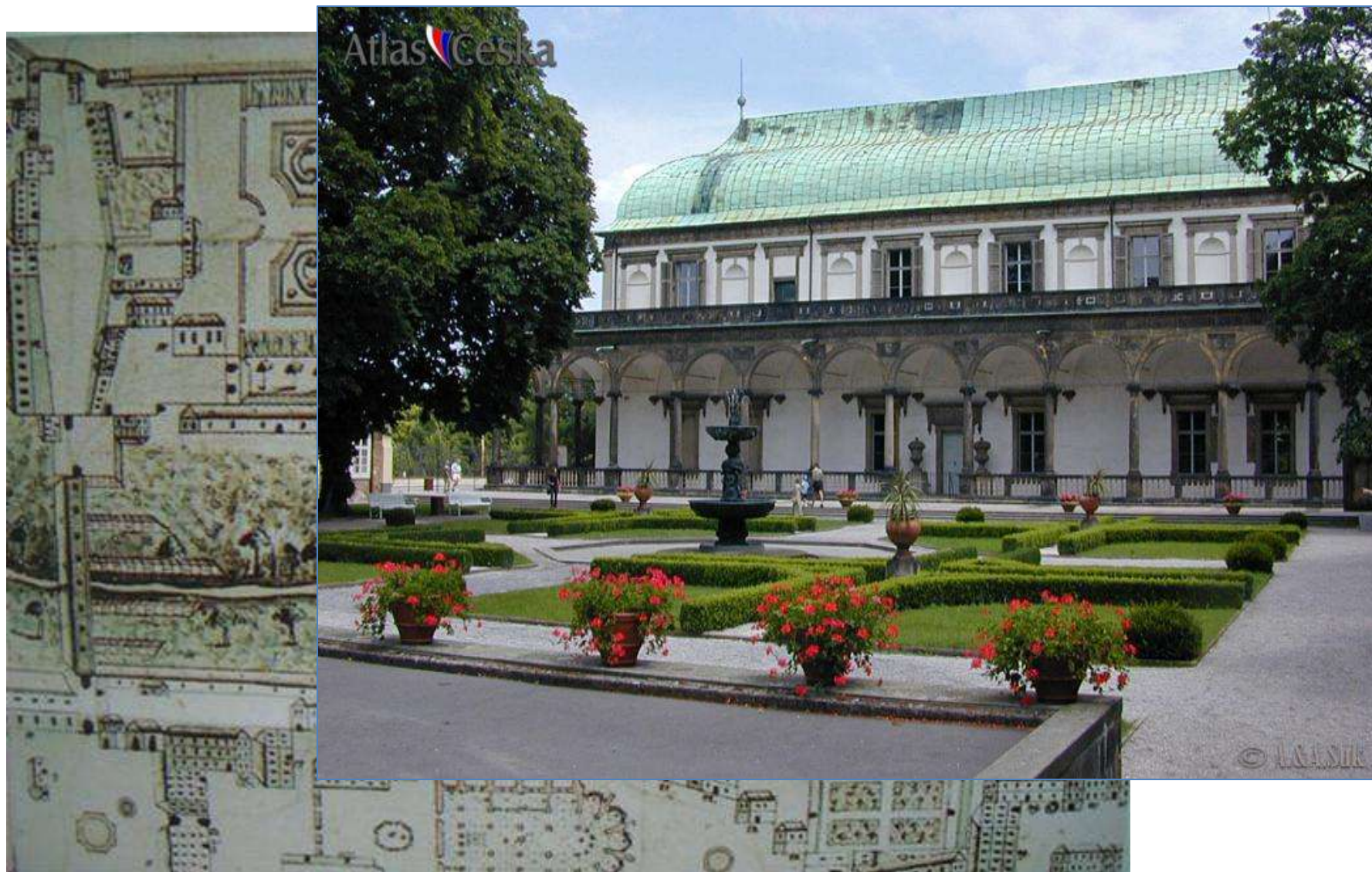
Ploskovice

Zdařilá moderní obnova - Litomyšl

Pražský hrad – královská zahrada

Hospodářsky velmi intenzivně využívaná krajina zároveň intenzivně přetvářená

Rozvoj řemesel a vedlejších hospodářských činností

Rybníkářství (BR Třeboňsko)

Architektura – těžba kamene, dřevo

Krajinářství – práce s vodou, využívání přírodních zdrojů

Zlatá stoka => památka UNESCO

Český Krumlov, Třeboň, Telč, Jindřichův Hradec

Litomyšl, Pardubice

Záliba ve zvláštnostech, sbírání umění, zoo, užitkové i okrasné zahrady

Francie – Blois, Villandry, Saint-Germain en Laye

Neugebäude u Vídně, Heidelberg (Hortus Palatinus)

Volná inspirace v raně barokních kompozicích - Holešov, Kroměřížský Libosad

Francouzská formální zahrada

André Le Notre

Vaux le Vicomte (1656-1661)

- Zpočátku navazovala na renezanční prvky (voda), fontány, grotta, ale už směřuje k barokní monumentalitě, pracuje s osami, perspektivou, rozmanité boskety, atd.
(mezi Paříží a Fontainebleau, zapomenut, zchátralý obnoven až 1875)

Versailles (1663-1668)

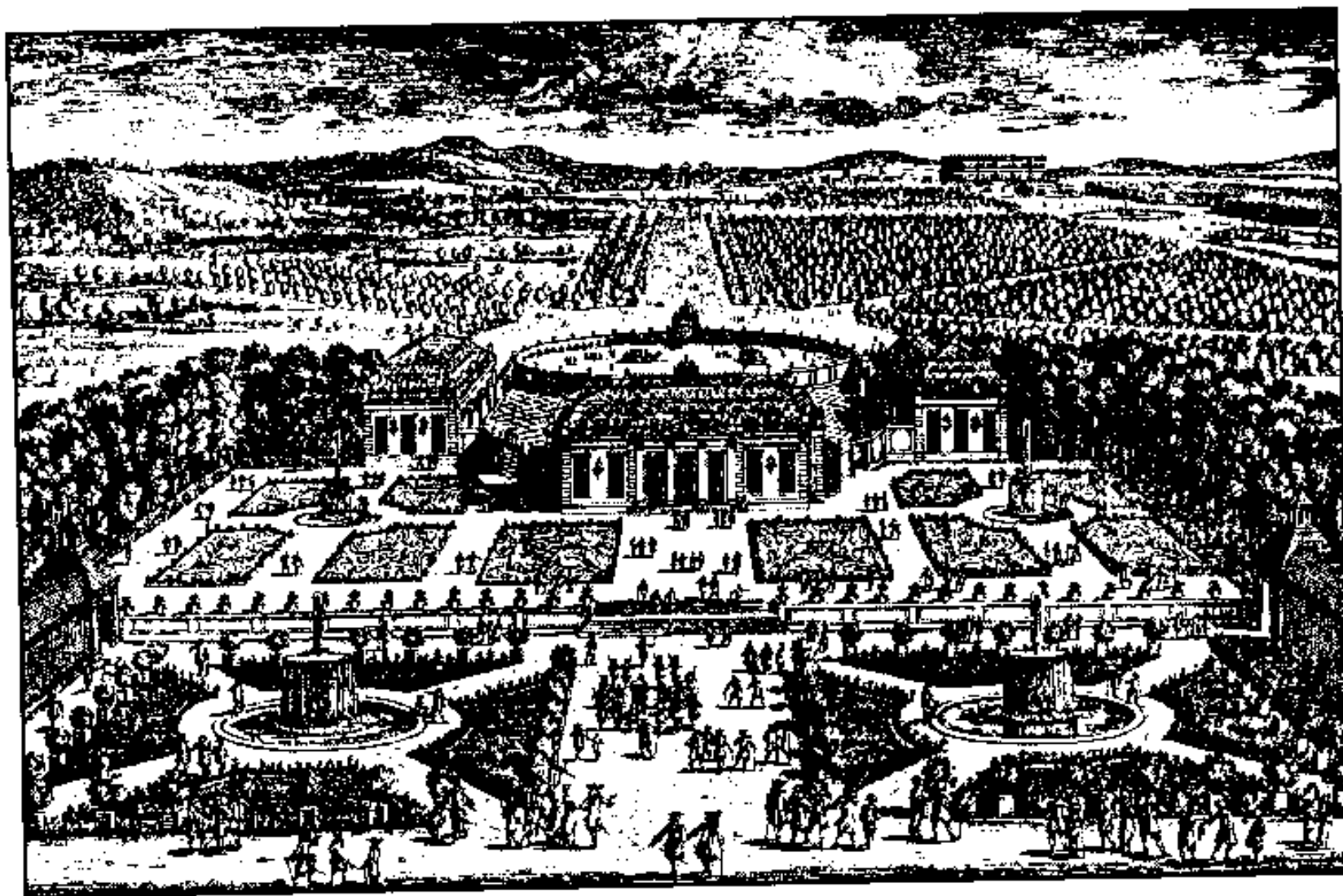
Zadal Ludvík XIV. Přestavbu staršího loveckého zámku, posléze pak následovala monumentální přestavba na výkladní skříň bohatství a moci (král Slunce)

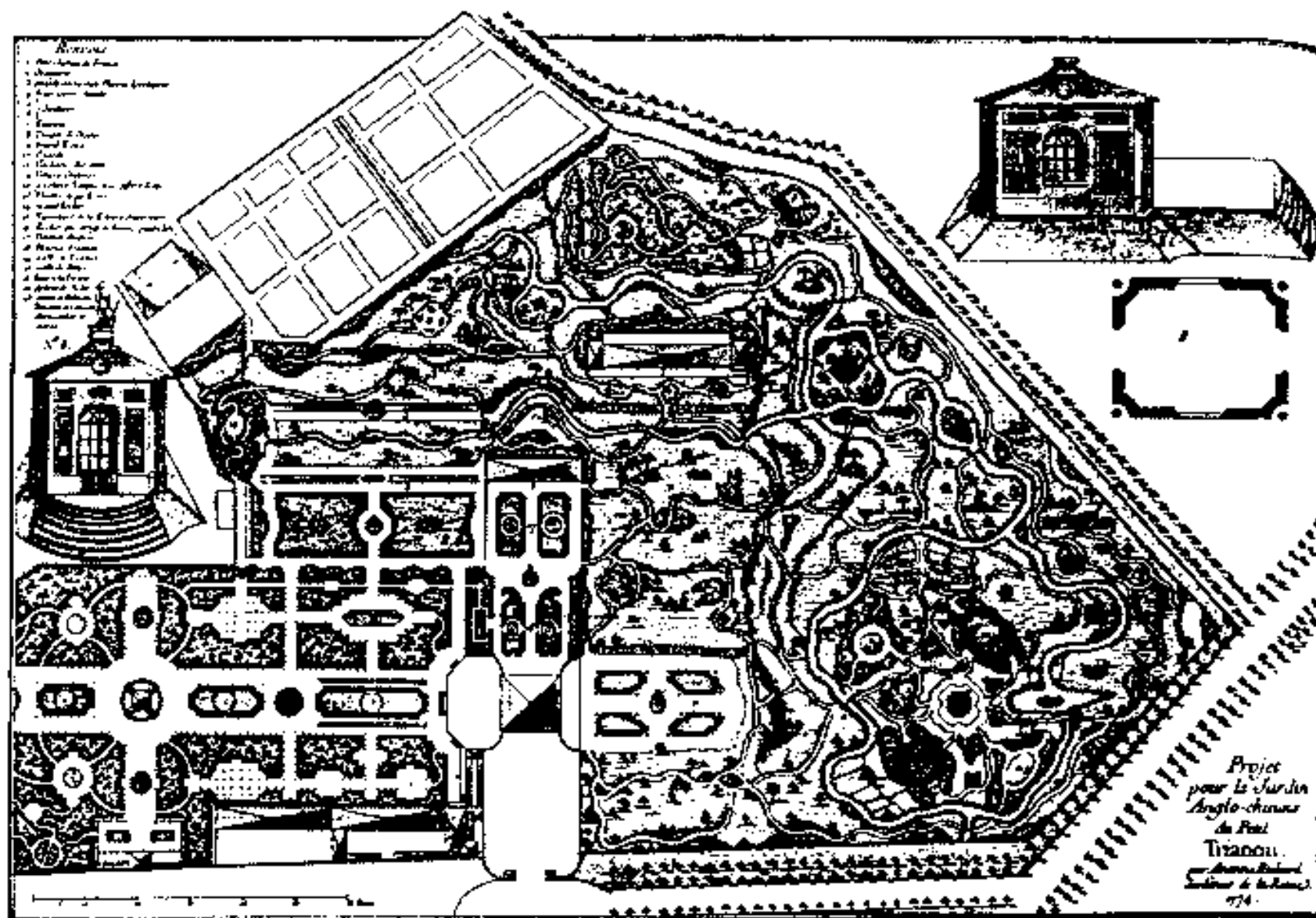

Pierre Patel jr. Versailles 1668

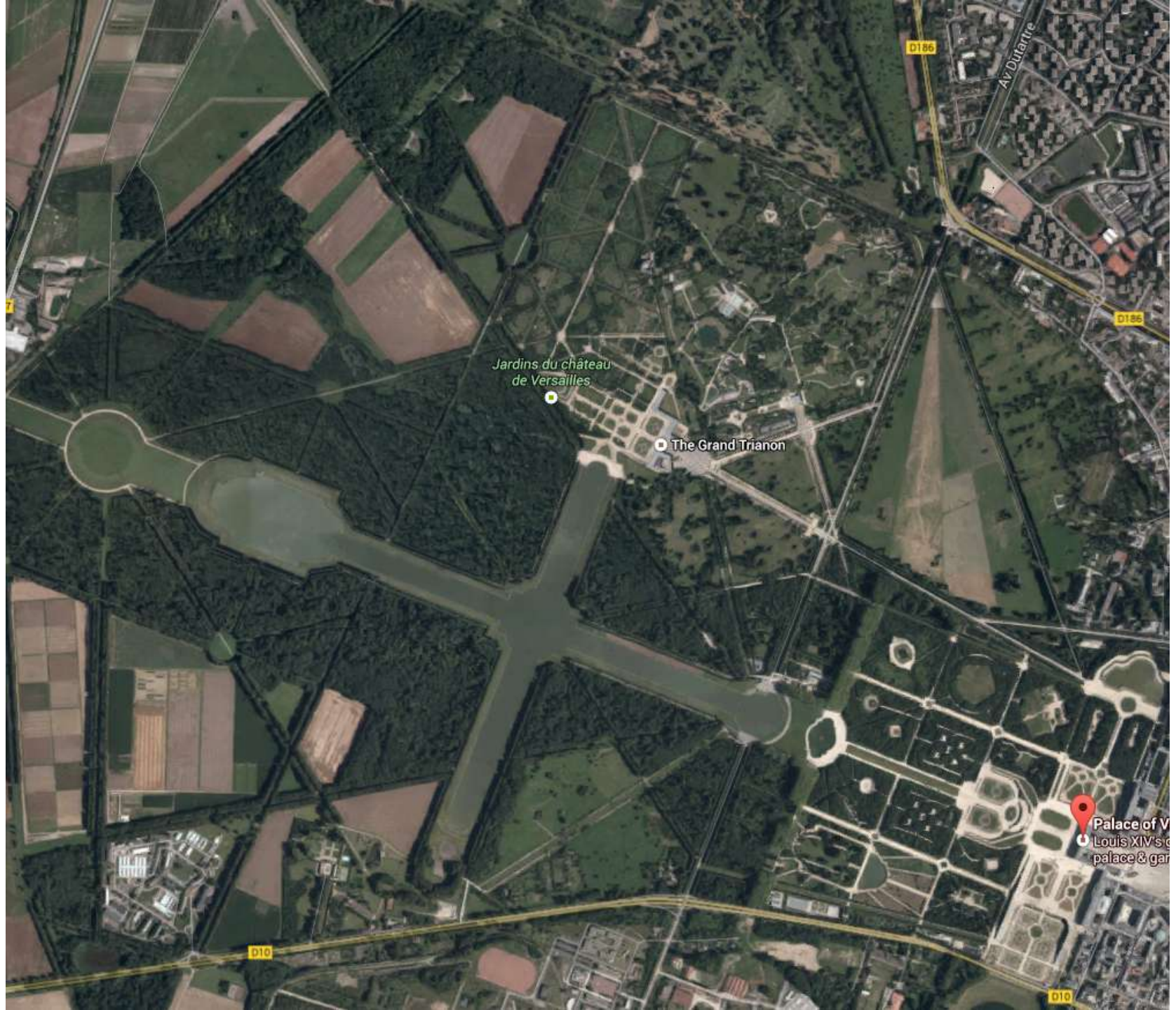
Zahrada a park

Barokní zahrada – pohled od Velkého Triáonu k zámku Versailles. Perelleova rytina.

Krajinářský park – půdorys Malého Trianonu ve Versailles z roku 1774 od Antoina Richarda.

Jardins du château
de Versailles

The Grand Trianon

Palace of V
Louis XIV's
palace & gar

Krajinářský park – „anglický“

Malebnost (picturesque), pomocí drobných stavbiček (pavilonků, vyhlídkových věží, přístřešků, voliér, památníků), které byly budovány v nejrůznějších slozích.

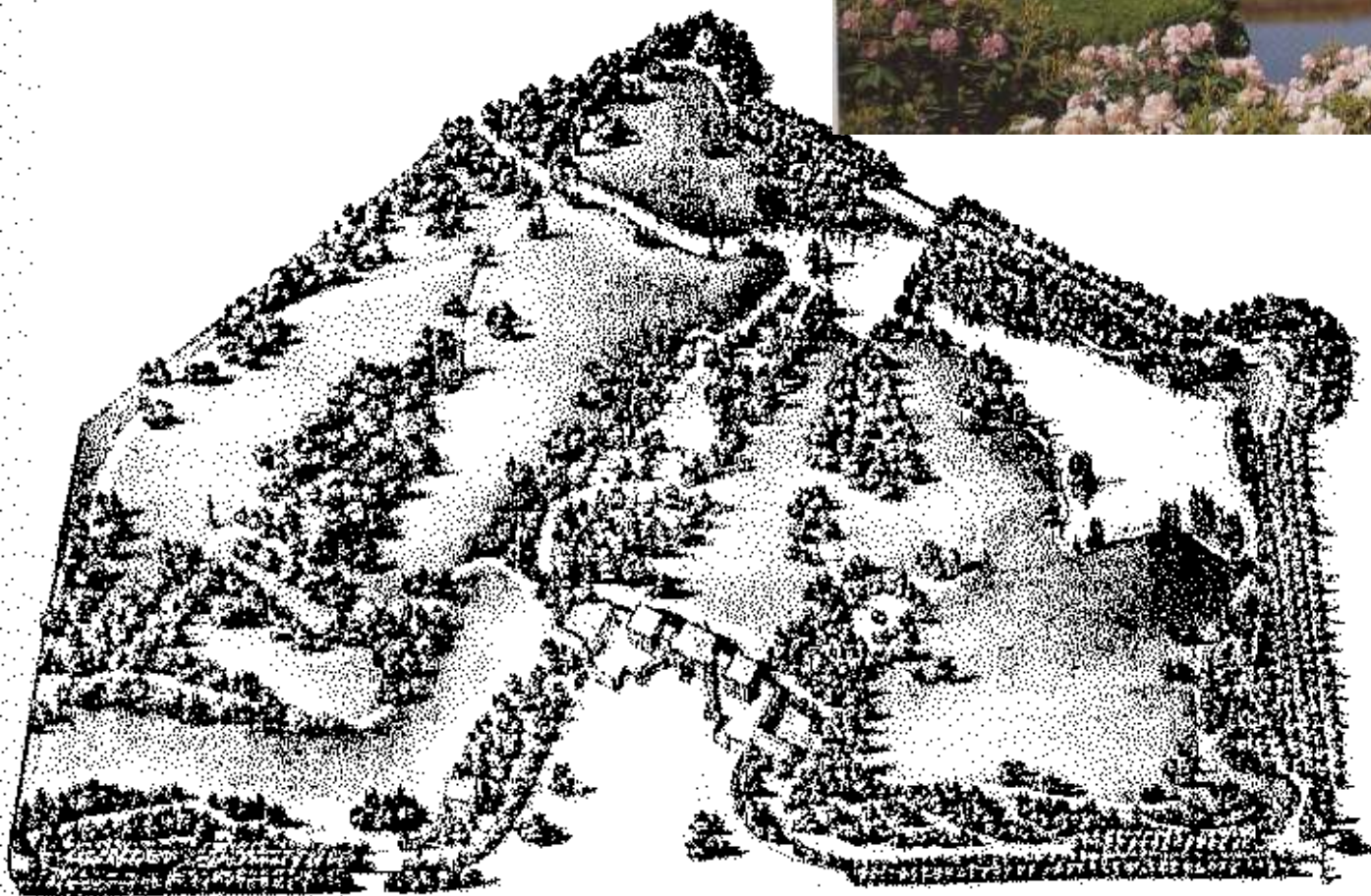
Parkové louky byly ozvlášťňovány malebně vysázenými skupinami stromů, krajinářský park volně přecházel do okolní krajiny a záměrně se prolínal s okolními poli, pastvinami a loukami, výsadby cizokrajných dřevin, atrakce (divadlo), kočárové cesty s rytmicitou a dynamikou – střídání pohledů, etc.

Architektura – novogotika, novorenesance, asijská a islámská inspirace

Parky se otevírají veřejnosti (příklad Fontainebleau) po 1790s

Městské a lázeňské parky se otevírají veřejnosti, městské sady

Krajinářský park – park ve Stowe litografovaný po

241 A pair of 'Before and After' views in Humphry Repton's Red Book for Stoneleigh Abbey, Warwickshire (1809).

242 Here, with the moveable flap lifted, Repton presents his design project for the gardens and the house.

Český barok

Obnova země po třicetileté válce – rychlý rozkvět

Období rekatolizace – posilování církve, nové jezuitské koleje

Obraz krajiny dokonale popsal Bohuslav Balbín Kráasy a bohatství české země

Nová ložiska stříbra a drahých kovů zejména v západních Čechách

Obory, honitby, bažantnice, intenzifikace hospodaření

Snaha panovníka o efektivnější výběr daní (=> berní rula, tereziánský katastr)

Architektura: Jan Blažej Santini, Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové, František Maxmilián Kaňka

Sochařství: („otec“ Bernini, Řím) Matyáš Braun, Ferdinand M. Brokoff

Malířství: Karel Škréta, Petr Brandl, Václav V. Reiner

Symbolika do krajiny – průseky, aleje, sochy, údržba volné krajiny

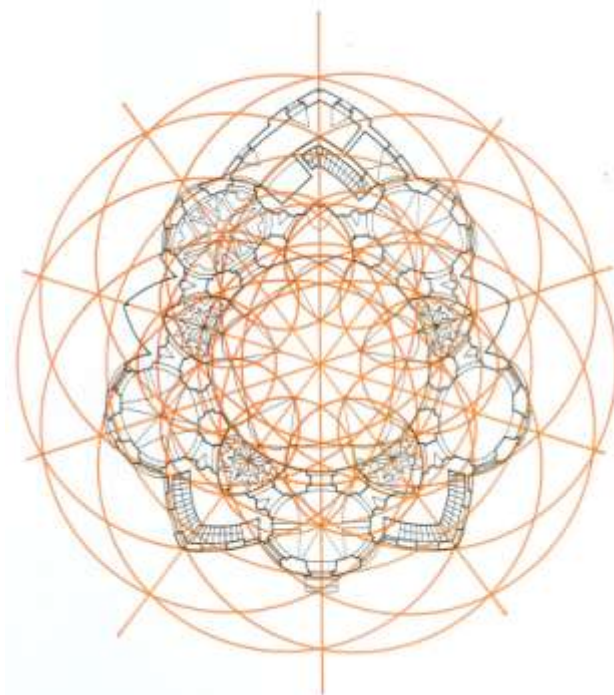
Kuks, Lysá nad Labem, Valeč, Veltrusy, Kačina

Pozdní baroko – empír, klasicismus

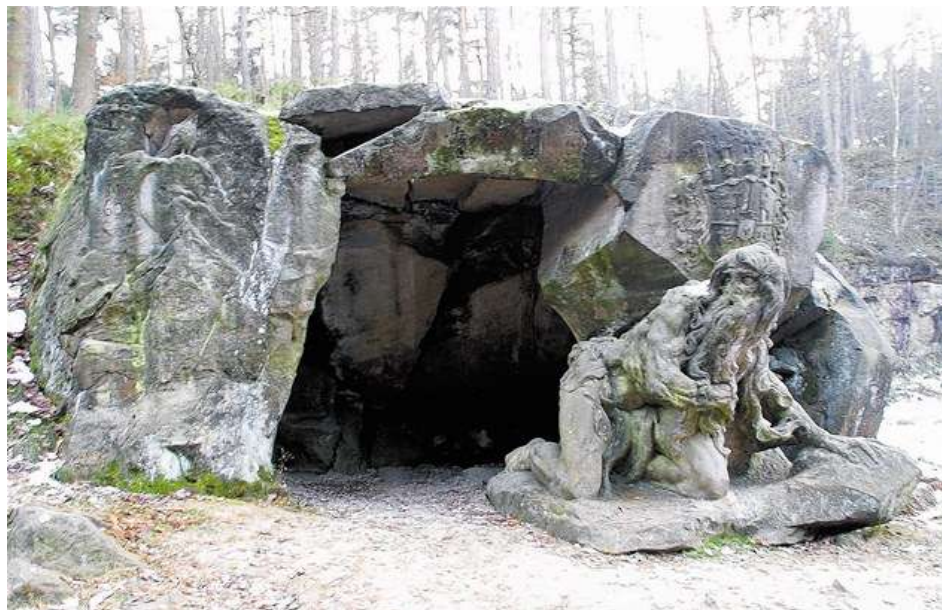
Putování za Santinim

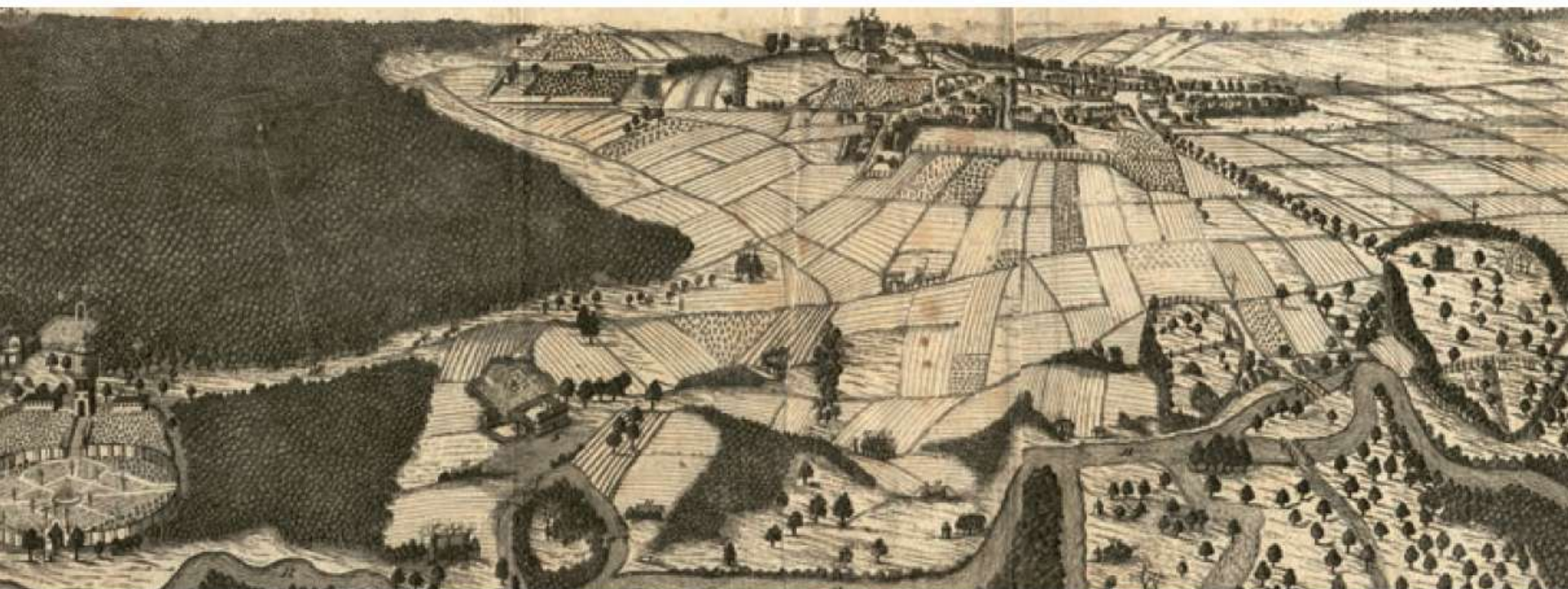
Jan Blažej Santini

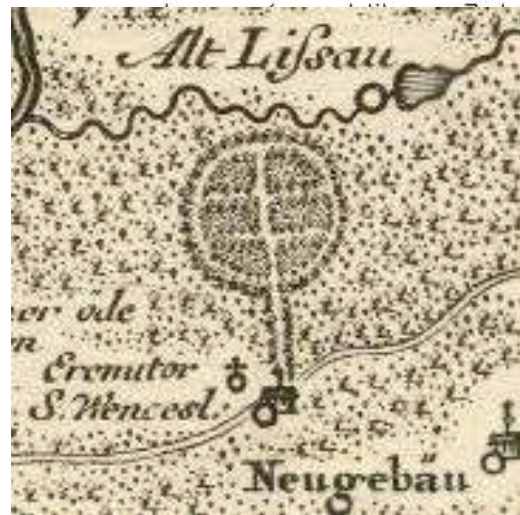
**František Antonín Špork –
Lysá n. Labem, Kuks (Braun
Betlém)**

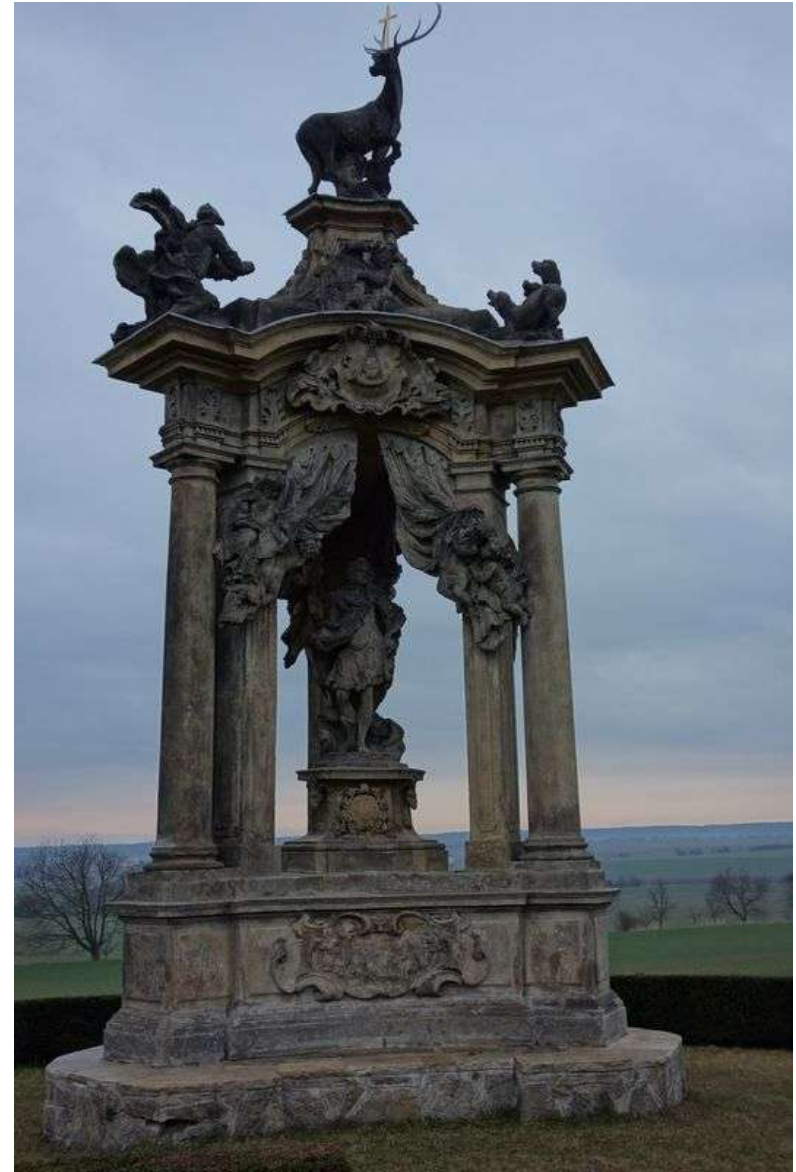

Panoramatická veduta Lysé nad Labem a okolí se Šporkovou barokní krajinou z roku 1712, pohled od jihu; Anna Georga Mauritia Vogta *Das jetzlebende Königreich Böhmen in seiner jetzigen Beschreibung* vorgestellt, Frankfurt-Leipzig 1712.

© Historický ústav AV ČR

Slohy 19.-20. století

Nový sloh – **empír** - symetrie, primární geometrické tvary. Zámek Kačina (1802-22). Pavilony ve Veltrusech (po povodni 1785). Kostelec nad Orlicí (1829-33). Kynžvart (1835-39).

Začátkem 19. stol. poklesá význam Prahy a naopak roste význam příhraničních oblastí, zejména v západních a severních Čechách a na severní Moravě. Nová lázeňská města – Františkovy Lázně, Teplice, Karlova Studánka.

Současně architektura romantismu (1. pol. 19.stol. Lednice, 1839-71 přestavba Hluboké, 1849-60 Orlík).

Po roce 1848 vzepětí národní vlny – napodobování historických slohů. Zpravidla domácí architekti.

Nejvýznamnější památky historizujících slohů: Průhonice (novorenesanční přestavba 1889-94),

KPZ krajinné památkové zóny

- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči
- Vyhlášky 208/1996 Sb. a 157/2002 vymezují celkem 19 + několik desítek zdokumentovaných (JČ: Čimelicko, Římovsko, Novohradsko, Orlicko, Libějovicko-Lomecko + návrhy Hlubocko, Chvalšinsko, Jemčinsko, Rožmbersko, Štěkeňsko)
- Nástroj: Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a *krajinné památkové zóny*

Jičín barokní úpravy

1632 Valdštejnská loggie, čtyřřadá alej z Jičína 1152 lip, Valdice (kartuziánský klášter), Zebín, Libosad osa kříž ramena východ a západ letní a zimní slunovrat

17.-18. Stol. F.J.Šlik - Loretta – průseky, kaple na Veliš, mariánský kult (mateřství, Šlik bezdětný)

Zámek Lednice
Schloss Lednice (Lagowitz) • Lednice Chateau

Minařet – Buchstein in moravian style • Der Buchstein
im moravian Stil • The look-out tower in Moravian style

Branný námeček
Grossschloßchen • The hunter Chateau

Lovčský námeček
Das Jagdschloßchen • Hunting Lodge

Rybníční námeček
Das Fischschloßchen • Fishpond Chateau

Nový dvůr
Der Neudorf • New Farmstead

Apollonův chrám
Apollonstempel • The Temple of Apollo

Obelisk
Der Obelisk • The Obelisk

Chrám Tří Grálů
Drei von Drei Gräler • The Temple of The Grail

– perla kulturního bohatství

Gebiet Lednice-Valtice
– eine Perle des Kulturreichtums

The Area of Chateau Lednice and Valtice
– the pearl of our cultural treasure

Zámek Valtice
Schloss Valtice (Feldberg) • Valtice Castle

Lednicko-valscký areál je jedním z nejvýznamnějších pamětiskopis kulturního a kulturního bohatství České republiky. Od roku 1996 je Lednicko-valscký areál v seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V listině dědictví stojí: „Zapsáno do této listiny jako přírodní a kulturní dědictví světového významu, které vyžaduje ochranu pro budoucí generace.“

Backkida se na jeho území 200 km² a je považován za nejvýznamnější chráněnou výhledovou zónu v Evropě a pravděpodobně i na celém světě. Na Lednicko-valsckém je vskázáno budovat a dále rozvíjet, která jsou přitom vskázána v celém světě. Přestože výhledová zóna na Lednicko-valsckém je vskázána jako přírodní, historická a kulturní, je vskázána jako kulturní dědictví.

Das Gebiet Lednice-Valtice ist eine der wertvollsten Perlen des historischen und kulturellen Schatzes der Tschechischen Republik. Im Jahr 1996 wurde es in die Liste der Denkmäler der Internationalen Kultur- und Naturerbschaft UNESCO aufgenommen. In der dazugehörigen Urkunde steht: „Durch den Eintrag in diese Liste wird der außerordentliche internationale Wert der Kultur- oder Naturdenkmäler bestätigt, die zum Wohl der gesamten Menschheit geschützt werden muss.“

Das Gebiet Lednice-Valtice befindet sich auf einer Fläche von ca. 200 km² und wird für das größte durch den Mensch geführte Gebiet in Europa und wahrscheinlich in der ganzen Welt gehalten. Das Abgrenzungsgebiet der Lednice-Valtice gibt der Gegend seit Jahrhunderten eine Form, die heute Touristen aus der ganzen Welt anzieht. Dennoch ist die gesamte Region der Lednice-Valtice mit Ziegeln, Algen, Buchstein, Minařet und anderen interessanten Gebäuden.

The Area of Chateau Lednice and Valtice is one of the most precious pearls in historical and cultural treasure of the Czech Republic. Since 1992 it has been listed in the UNESCO World Heritage. We can cite from UNESCO records: "Record in this List confirms the exceptional value of world-wide importance of a cultural or natural site. That requires protection for the good of the whole humankind."

The Area of Chateau Lednice and Valtice spreads across the area of approx. 200 sq. km, and it is considered the most extensive human-shaped region in Europe, and likely on the whole planet. The House of Lednice-Valtice designed and shaped the face of this countryside, which currently attracts tourists from the whole world. Come and get acquainted with imposing mansions of the House of Lednice-Valtice surrounded by decorative gardens, hunting lodges, Minařet, and other rare buildings.

Kolonnáda svatého Řehoře
Kolonnade (auch Petrus genannt) • Colonnade called Reithaus

Kaple svatého Habarta
Kapelle des heiligen Habartus • The Chapel of St. Habart

Budčovice – klasický námeček
Das klassizistische Schloß • Classicist chateau

Románské – románská klášterní klášterní chrám
Das romanische Gebäude des Kloster-Doms • Romanic building of the temple of Diano

Blasna chrám - RENDEZVOUS
Diana - Tempel • The Diana's Temple

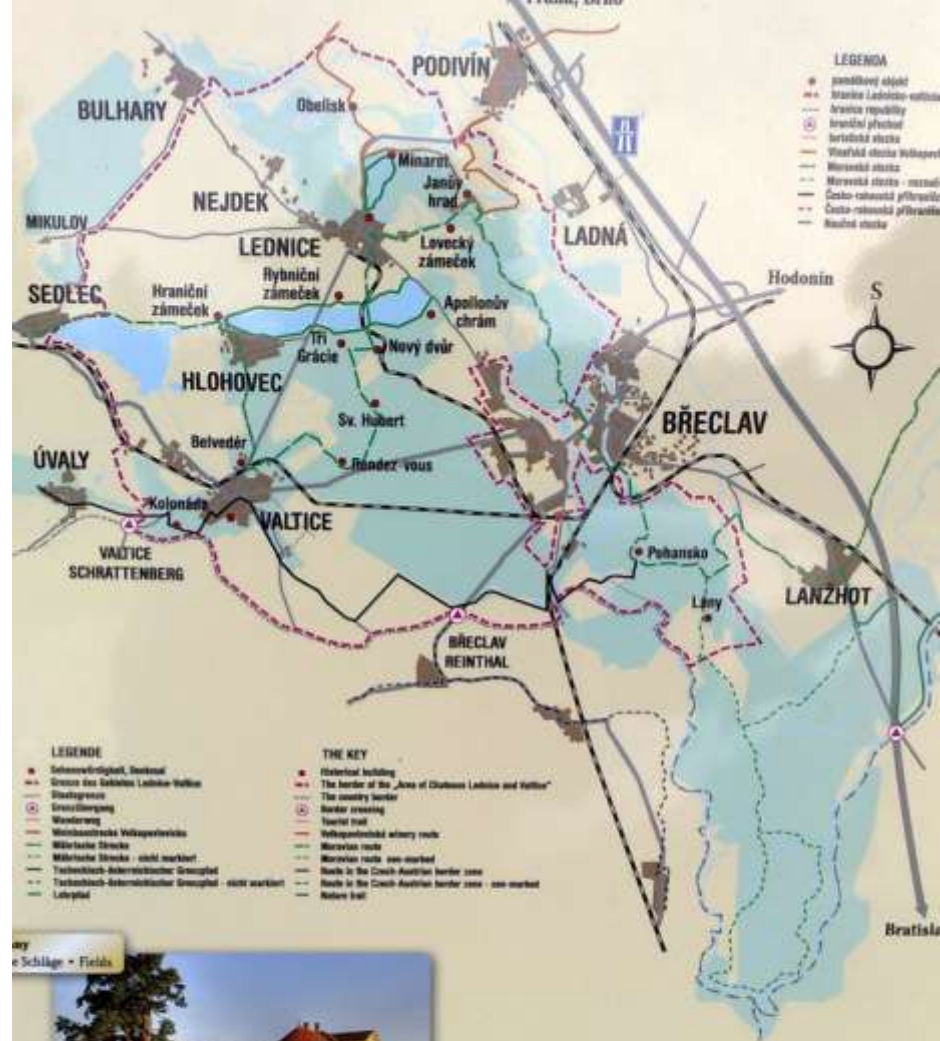
Podle plánu stavebního ředitele Josefa Haeberlinha postavit v letech 1810-1812 architekt Josef Karsthausel empírovou stavbu zvanou Diana chrám (neofalika je označována také jako „Rendezvous“). Monument upravitel starych lesních mládků, napodobující římský vítebný oblouk, sloužil Janu I. a jeho hostům při četných lovcích jako místo lovcových setkání, konaných v rozsáhlé sále zahrnující celou stavbu. Reliéfy a figurální výzdoba s uměleckými lovcovými motivy provedl sochař Josef Kieber.

Nach dem Entwurfen des Baudirektors Josef Haeberlinh wurde in den Jahren 1810 - 1812 vom Architekten Josef Karsthausel ein Empire-Bau errichtet, der Diana Tempel (aber oft auch „Rendezvous“) genannt wird. Das Monument, das inmitten der Wälder steht und den römischen Siegesbogen nachahmt, diente Jan I. und seinen Gästen bei zahlreichen Jagden als Ort der Jagdabende, die in einem großen Saal, der einen ganzen Stock einnimmt, stattfanden. Die Relief- und Figurenverzierung mit Jagdmotiven wurde vom Bildhauer Josef Kieber durchgeführt.

In 1810 - 1812, the architect Joseph Karsthausel built an Empire structure called Diana's Temple (also known as the Rendezvous), designed by the building director Josef Haeberlinh. The monument, standing among large old trees, was probably inspired by Napoleon's Arch of Triumph in Paris. It served John I. and his guests as a place for breakfast during their hunts. The breakfasts were held in the large hall that takes up almost entire first floor. The relief and the sculptural decorations were made by the sculptor Joseph Kieber.

Centrální reliéf s bohyňí lovu Dianou (Artemis)
Zentrálmotiv mit der Jagdgöttin Diana (Artemis)
Central Relief with Diana (Artemis), the Goddess of the Hunt

are Schlagen • Fields

Pohanský
Das Heidentum • Heathen

Zahradní architektura

Příjemné prostředí pobytu vyjadřuje duchovní hodnoty majitele

Kámen, voda, rostlina

Estetické hledisko – pitoreskní vzhled

Zdroj potěšení – zdroj biodiverzity

Vývoj obdobný, nezávislý na kultuře

Exoty – chovy zvířat a sbírky rostlin

Drobná zahradní architektura - sochy

Shutehouse, Dorset (G. Jelicoe)

Zemědělský venkov

Historické údaje o krajině

Placení daní z půdy - pozemkové katastry

- berní rula (1653-1656)
- tereziánský katastr (1713-1757)
- josefský katastr (1785-1789)
 - katastrální obec, pozemky, geometrické zaměření
- stabilní katastr (1817-1843)
 - přesné geometrické zaměření, parcelní čísla, evidence nemovitostí,
 - druhy pozemku: pole, louky, vinice, pastviny, zahrady, lesy, vody, neplodná půda
 - katastrální mapy 1:2880

Vývoj využití půdy a proměny krajiny

- historická mapová díla (tereziánský katastr, stabilní katastr)

Literatura: (Beneš et al. 1993, Lipský 1994)

- letecká fotografie

Pohledové horizonty

- krajinářská malba
- krajinářská fotografie, pohlednice
- srovnávací fotografie

Literatura: Letem českým světem

